

МЕДИЧНА ОСВІТА

DOI: 10.21802/artm.2019.2.10.128.

УДК 616.351-006-022-089

ЗНАЧЕННЯ ПРАКТИЧНОЇ СКЛАДОВОЇ В ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ НА КАФЕДРІ ОНКОЛОГІЇ

В.В. Голотюк

*Івано-Франківський національний медичний університет, кафедра онкології,
м. Івано-Франківськ, Україна,
ORCID ID: 0000-0003-4798-6893,
e-mail: golotiuk1@gmail.com*

Резюме. Представлено напрямки вдосконалення навчальних технологій забезпечення навчального процесу студентів на кафедрі онкології з акцентом на практичну складову, що сприяє інтенсифікації та оптимізації їх навчання, підвищує продуктивність занять, активізує пізнавальну діяльність студентів, робить заняття більш доступними і цікавими. Значно покращити знання матеріалу та підвищити ефективність оволодіння практичними навичками дозволяє індивідуальний підхід до кожного студента із регулярним розбором та обговоренням з викладачем клінічних випадків конкретних онкологічних хворих. Практична складова є однією з провідних ланок ефективної педагогічної роботи зі студентами по дисципліні «Онкологія». Вдосконалення практичних навичок під час роботи з пацієнтами з обов'язковим наступним обговоренням результатів мають надзвичайну цінність. Для подальшого підвищення ефективності навчання та для більш ефективного засвоєння матеріалу під час проведення заняття зі студентами потрібно стимулювати різнобічну роботу студентів, пов'язану із засвоєнням методів скринінгу злоякісних захворювань, ранньої діагностики та принципів онкологічної настороженості.

Поява нових методів діагностики і лікування, сучасних міжнародних стандартів та інформаційних технологій, інтеграція точних наук у медицину диктують необхідність підготовки всебічно розвинутих спеціалістів, які мають творчий підхід до вирішення завдань практичної медицини. Впровадження інноваційних технологій у процес навчання з акцентом на практичну складову сприяє інтенсифікації та оптимізації навчального процесу, підвищує продуктивність занять, активізує навчально-пізнавальну діяльність студентів, робить заняття більш доступними і цікавими.

Ключові слова: індивідуальний підхід, практичні навички, навчальний процес, оцінювання знань.

Вступ. Надання допомоги хворим на рак залишається важливою проблемою для системи охорони здоров'я населення України. З кожним роком зростають показники захворюваності на злоякісні новоутворення, при цьому середній вік тих, хто захворів вперше, знижується, захоплюючи все ширші маси працездатного населення [1]. Найбільш актуальними для вирішення цієї проблеми є своєчасні та якісні діагностика і проведення спеціального лікування, що сприяють збільшенню показників виживання хворих на рак. Важливим також є широке впровадження заходів первинної та вторинної профілактики раку, які дозволяють дещо зменшити захворюваність на популяційному рівні. Проте на даний час методи індивідуальної профілактики всебічно не розроблені і дозволяють лише знизити рівень захворюваності на окремі форми раку. Більш успішно розвиваються методи ранньої доклінічної діагностики онкозахворювань, існують і пропагуються методи скринінгу найбільш поширених форм раку, однак їх впровадження вимагає матеріальних витрат та істотної зміни «менталітету» населення та лікарів. Активно на даний час розвиваються і методи лікування раку, особливо на ранніх стадіях захворювання. Обґрунтовано вважається, що більшість пухлин розвиваються

на тлі тривалих диспластичних передракових захворювань, у зв'язку з чим пропонується оперувати облігатний передрак, що дозволяє уникнути розвитку раку і забезпечити повне одужання більшості пацієнтів. Аналогічна тактика, зрозуміло, вимагає постійного скринінгу, але, безумовно, має свої переваги в лікуванні таких поширених форм раку як пухлини шлунково-кишкового тракту, шкіри, шийки матки.

Забезпечення зазначених підходів неможливе без підготовки висококваліфікованих медичних кадрів, яка починається на етапі здобуття студентами базової медичної освіти у ВУЗах. Водночас, інтенсивне впровадження інноваційних технологій у різних сферах життя на сучасному етапі розвитку суспільства вимагає від студента постійного засвоєння та вдосконалення вже набутих знань, належного рівня інтелектуального розвитку, творчого підходу та одночасно виваженості у прийнятті рішень [2, 3].

На сьогоднішній день якість освіти, зокрема медичної, в значній мірі визначається ступенем відповідності теоретичних знань умінню їх використовувати у професійній діяльності. Головним показником ефективності навчання мають стати не просто сума знань, яку студент засвоїв у процесі навчання у ВУЗі, а його здатність до самостійного навчання,

вміння користуватися джерелами і засобами інформації, здатність постійно підвищувати рівень своєї освіти, потреба навчатись упродовж життя, залучати самостійно здобуті знання до розв'язання неординарних завдань, проблем і суперечностей власного існування [2, 4].

Практична складова є однією з провідних ланок ефективної педагогічної роботи зі студентами по дисципліні «Онкологія». Вдосконалення практичних навичок під час роботи з пацієнтами з обов'язковим наступним обговоренням результатів мають надзвичайну цінність. Для подальшого підвищення ефективності навчання та для більш ефективного засвоєння матеріалу під час проведення заняття зі студентами потрібно стимулювати різнобічну роботу студентів, пов'язану із засвоєнням методів скринінгу злоякісних захворювань, ранньої діагностики та принципів онкологічної настороженості. На сьогоднішній день технічна оснащеність установ охорони здоров'я досить повно відповідає завданням ранньої та доклінічної діагностики. До студентів слід чітко доносити, що скарги у хворого можуть бути відсутніми, а якщо вони є, то можуть бути прямо пов'язані з пухлинним процесом, що розвивається, так і можуть бути обумовлені зовсім іншою непухлинною патологією. При цьому лікар зобов'язаний розібратися, чи не є скарги ознакою передпухлинного захворювання. Причина скарг повинна бути обґрунтовано пояснена, а при виявленні пухлини діагноз повинен бути підтверджений морфологічно, і тільки після цього може бути комісійно призначено адекватне лікування. Слід зауважити, що відсутність скарг у пацієнтів певного віку або за наявності факторів ризику не обов'язково свідчить про те, що онкопатології немає, оскільки рак або передрак можуть розвиватися тривалий час безсимптомно і подібні пацієнти обов'язково підлягають скринінговим обстеженням.

У процесі практичних занять кожен студент проводить мікрокурації хворих з різними нозологіями пухлинних захворювань. При цьому студенти заповнюють повідомлення про вперше виявлене злоякісне захворювання та форму про вперше виявлений випадок занедбаного онкологічного захворювання згідно з чинними вимогами. Перед мікрокурацією студентам наголошується на необхідності правильного, грамотного та ефективного збору анамнезу та огляду пацієнта. При зборі анамнезу необхідно звернути увагу на спадкові та професійні чинники, спосіб життя пацієнта, наявність факторів ризику, що провокують виникнення онкозахворювань. Особливу увагу необхідно звернути на захворювання, які можна розцінити як передракові або, тим більше, паранеопластичні. Слід оцінити також вік пацієнта і проходження ним обов'язкових скринінгових процедур, оскільки, на жаль, багато форм раку упродовж років розвиваються безсимптомно. Зрозуміло, лікар повинен оглядати не тільки те, що має безпосереднє відношення до зони професійних інтересів (онкогінекологія, онкомамологія, онкопроктологія і т.д.), фахівець будь-якого профілю повинен знати ранні ознаки найбільш поширених пухлин, при наявності яких пацієнт повинен обстежитися до з'ясування істинного діагнозу. Огляд

пацієнта дозволяє виявити ознаки пухлин шкіри і м'яких тканин, наявність патологічно змінених периферичних лімфовузлів, «незрозумілі» інфільтрати, які вимагають морфологічної оцінки. Виявлення при огляді ознак передракової чи пухлинної патології є підставою для подальшого обстеження пацієнта, бажано в спеціалізованому закладі, з обов'язковою морфологічною верифікацією діагнозу. Ось чому наступним кроком в алгоритмі пошуку діагнозу є ознайомлення студентів з результатами морфологічної верифікації захворювання кожного зокрема взятого пацієнта та даними інструментальних досліджень щодо поширення злоякісного процесу. Визначення цінності отриманих результатів та грамотність встановлення діагнозу впливають на оцінювання знань студентів.

Надзвичайно важливим залишається усне опитування студентів, під час якого вони вчаться висловлювати свої думки, мислити, правильно використовувати медичну термінологію. На прикладі аналізу усього алгоритму діагностичного пошуку конкретного хворого студент має змогу сам відтворити всі етапи від встановлення попереднього діагнозу захворювання до лікування. Створюючи моделі місцевого, лімфогенного чи гематогенного поширення онкологічного захворювання студенти інтерпретують варіанти та можливості лікування хворих на різних стадіях розвитку хвороби.

Таким чином, важливим в організації навчальної роботи зі студентами є вміння зацікавити практичною роботою та дати зрозуміти, наскільки важливим та цінним є адекватний збір діагностичної інформації та грамотне формування плану обстежень хворого. При цьому необхідно пам'ятати, що у одного пацієнта можуть бути два і, навіть, кілька синхронно або метахронно протікаючих пухлинних процеси на різних стадіях розвитку. Таких пацієнтів більше, це є наслідком успіхів у лікуванні пухлин, збільшення середньої тривалості життя і зростання показників онкозахворюваності.

Висновки. Поява нових методів діагностики і лікування, сучасних міжнародних стандартів та інформаційних технологій, інтеграція точних наук у медицину диктують необхідність підготовки всебічно розвинутих спеціалістів, які мають творчий підхід до вирішення завдань практичної медицини.

Впровадження інноваційних технологій у процес навчання з акцентом на практичну складову сприяє інтенсифікації та оптимізації навчального процесу, підвищує продуктивність занять, активізує навчально-пізнавальну діяльність студентів, робить заняття більш доступними і цікавими.

References:

1. Fedorenko ZP, Michailovich YY, Goulak LO, Gorokh YL, Ryzhov AY, Soumkina OV et al. Cancer in Ukraine, 2016-2017. Incidence, mortality, activities of oncological service. Bulletin of national cancer registry of Ukraine № 19. Kyiv: National Cancer Institute; 2018. Available from: http://www.ncru.inf.ua/publications/BULL_19/index_e.htm

2. Maksymenko SD., Filonenko MM. *Pedagogika vyshchoi medychnoi osvity [pidrychnyk]*. Kyiv: Centr vychovnoi literatury; 2014. P.288.
3. Pobutskiy OO. *Zastosuvannya innovatsiinykh metodiv unaochnennia ta vizualizatsii u pidhotovtsi medychnykh kadrov*. *Halytskyi likarskyi visnyk*. 2010; 2:126-128.
4. Filonenko M.M. *Psychologia osobustogo stanovlennya maibutnogo likarya [monografia]*. Kyiv: Centr vychovnoi literatury; 2015. P.420.

УДК 616.351-006-022-089

ЗНАЧЕНИЕ ПРАКТИЧЕСКОЙ СОСТАВЛЯЮЩЕЙ В ОРГАНИЗАЦИИ УЧЕБНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ СТУДЕНТОВ НА КАФЕДРЕ ОНКОЛОГИИ

В.В. Голотюк

Ивано-Франковский национальный медицинский университет, кафедра онкологии, г. Ивано-Франковск, Украина, ORCID ID: 0000-0003-4798-6893, e-mail: golotiuk1@ukr.net

Резюме. Представлены направления совершенствования учебных технологий обеспечения учебного процесса студентов на кафедре онкологии с акцентом на практическую составляющую, что способствует интенсификации и оптимизации их обучения, повышает продуктивность занятий, активизирует познавательную деятельность студентов, делает занятия более доступными и интересными. Значительно улучшить знание материала и повысить эффективность овладения навыками позволяет индивидуальный подход к каждому студенту с регулярным разбором и обсуждением с преподавателем клинических случаев онкологических больных.

Практическая составляющая является одним из ведущих звеньев эффективной педагогической работы со студентами по дисциплине «Онкология». Совершенствование практических навыков при работе с пациентами с обязательным последующим обсуждением результатов имеют чрезвычайную ценность. Для дальнейшего повышения эффективности обучения и для более эффективного усвоения материала при проведении занятия со студентами нужно стимулировать разностороннюю работу студентов, связанную с усвоением методов скрининга злокачественных заболеваний, ранней диагностики и принципов онкологической настороженности.

Появление новых методов диагностики и лечения, современных международных стандартов и информационных технологий, интеграция точных наук в медицину диктуют необходимость подготовки всесторонне развитых специалистов, имеющих творческий подход к решению задач практической медицины. Внедрение инновационных технологий в процесс обучения с акцентом на практическую составляющую способствует интенсификации и оптимизации учебного процесса, повышает производительность занятий, активизирует учебно-познавательную

деятельность студентов, делает занятия более доступными и интересными.

Ключевые слова: индивидуальный подход, практические навыки, учебный процесс, оценивания знаний.

UDC 616.351-006-022-089

IMPORTANCE OF THE PRACTICAL COMPONENT IN THE EDUCATIONAL ACTIVITY ORGANIZATION OF STUDENTS IN THE ONCOLOGY DEPARTMENT

V.V. Holotiuk

Ivano-Frankivsk National Medical University", Oncology Department, Ivano-Frankivsk, Ukraine, ORCID ID: 0000-0003-4798-6893, e-mail: golotiuk1@ukr.net

Abstract. The directions of improvement of educational technologies to ensure the educational process of students at the department of oncology have been presented. The emphasis was made on the practical component, which contributes to the intensification and optimization of their training, increases the productivity of classes, activates students' cognitive activity, and makes classes more accessible and interesting. The individual approach allows each student significantly to improve the knowledge of the material and improve the efficiency of mastering skills with regular analysis and discussion with the teacher of clinical cases of cancer patients. Non-standard approaches to the traditional method of teaching and the psychological and pedagogical foundations of an individual, student-centered approach to students make it possible to evaluate more effectively the knowledge acquired by students.

The practical component is one of the leading components of effective pedagogical work with students in the discipline "Oncology". Improving the practical skills of working with patients with the obligatory follow-up discussion of the results is of paramount importance. In order to further improve the effectiveness of learning and to master more effectively the material while conducting classes with students it is necessary to stimulate the versatile work of students associated with the assimilation of screening methods for malignant diseases, early diagnosis and principles of oncology alertness.

The oral questioning of students is extremely important, during which they learn to express their thoughts, think, use medical terminology correctly. On the example of analysis of the complete diagnostic search algorithm for a particular patient, the student has the opportunity to reproduce all stages from the establishment of the previous diagnosis of the disease to the treatment.

An important part in organizing the training with students is the ability to get them interested in practical work and to understand how important and valuable is the adequate collection of diagnostic information and competent development of a patient survey plan. One should remember that a patient can have two and even

several synchronous or metachronous tumor processes at different stages of development. The number of such patients is increasing; this is due to the success in tumors treating, increase of the average life expectancy and increase of the cancer incidence.

The emergence of new methods of diagnosis and treatment, modern international standards and information technologies, the integration of precise sciences in medicine dictate the need for a comprehensive development of specialists who have a creative approach to the

solution of the problems of practical medicine. The introduction of innovative technologies into the learning process with an emphasis on the practical component contributes to the intensification, optimization of the educational process, increases productivity of classes, activates the educational, and cognitive activity of students, makes classes more accessible and interesting.

Keywords: individual approach, practical skills, educational process, knowledge assessment.

Стаття надійшла в редакцію 23.05.2019 р.